

ОСОБЛИВОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ОБЛІКУ

Олександр КУНДЕУС

*Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя,
Тернопіль, Україна*

Наталія ЗАРУДНА

*Західноукраїнський
національний університет, Тернопіль,
Україна*

Сучасний розвиток будівельної індустрії потребує від будівельних підприємств здатності швидко адаптуватися до мінливих умов ринку, раціонально управляти ресурсами та забезпечувати належний рівень конкурентоспроможності. Це висуває ряд вимог до організації обліку будівельного підприємства.

Будівельне підприємство – це самостійний суб'єкт господарювання, діяльність якого орієнтована на виконання будівельних та ремонтно-будівельних робіт. Будівельне підприємство є юридичною особою, яке має відокремлене майно, самостійний баланс, різноманітні рахунки в банківських установах, власну печатку із фірмовим найменуванням та ідентифікаційним кодом. Мета діяльності будівельного підприємства, як і будь-якого комерційного суб'єкта господарювання, є максимізація прибутку. Динаміку розвитку ринку будівельних компаній у секторі «забудовники» відображено на рис. 1. Відповідно до наведених даних (аналітика YouControl.Market) чітко простежується спадання ділової активності. Пік активності припадає на 2021 р., кількість зареєстрованих підприємств становила 2958, що майже утричі вище, ніж в інші аналізовані періоди. Таке зростання відображає стабільну ситуацію в країні до повномасштабного вторгнення, для якої був характерним високий попит на житло та інфраструктурні проекти, доступність інвестицій.

Рисунок 1. Кількість відкритих і закритих будівельних компаній у секторі «Забудовники» за 2021-2025 рр. [1]

А от у сегменті ФОПів будівельного ринку динаміка реєстрації нових суб'єктів господарювання є більш стабільною (рис. 2), найбільш відчутний спад спостерігався у 2022 р., що пояснюється початком повномасштабної війни, періодом невизначеності та розгубленості, кількість зареєстрованих ФОПів становила 3 518. В інші роки, 2021 р., 2023 р. та у 2024 р., кількість зареєстрованих нових ФОПів залишається приблизно на одному рівні, відповідно 5264, 5258 і 5355 ФОП. Така тенденція є свідченням того, що ФОПи здатні швидше адаптуватися до зміни умов, не потребують великих стартових інвестицій та здатні гнучко змінювати географію та формат діяльності.

Кількість відкритих і закритих ФОП у секторі
«Забудовники» за 2021 — 2025 рр.

Рисунок 2. Кількість відкритих і закритих будівельних ФОП у секторі «Забудовники» за 2021-2025 рр.
[1]

Будівельні роботи можуть виконуватись як самостійно будівельним підприємством, так і підрядним підприємством або ж можуть бути залучені субпідрядники. При проведенні будівельних робіт можуть використовуватись кошти замовника (юридичної чи фізичної особи) або ж залучатися кредитні ресурси банківських установ.

Важливу роль для будівельних підприємств відіграють капітальні інвестиції, що дають можливість підприємству покращувати своє матеріально-технічне забезпечення, впроваджувати сучасні технології та загалом підвищувати конкурентоспроможність.

Облік на будівельному виробництві повинен декілька важливих складових:

- відстеження матеріалів;
- контроль наданих послуг;
- перевірка усіх фінансів;
- взаємодія з клієнтами [5].

Будівельні роботи потребують різноманітних ресурсів – від витратних матеріалів та обладнання до послуг. Основним завданням обліку будівельного виробництва є правильне планування запасів, контроль норми запасів, оптимізація закупівель та прорахунок потреб. Тобто основним завданням обліку є запобігання формуванню надмірних надлишків і нестач, які є економічно не вигідними для підприємства.

Бюджети будівельного виробництва можуть сягати дуже великих сум, тому ведення чіткого фінансового обліку є надзвичайно важливим.

Найпершим важливим моментом в обліку будівельного виробництва є перерахунок будівельних матеріалів, адже матеріали в будівництві відіграють ключову роль у забезпеченні своєчасного виконання роботи. Для налагодження ефективного обліку будівельних матеріалів в першу чергу створюється картотека матеріалів з ієрархічною структурою, вона має деревоподібний вигляд, що дозволяє сформувати зручний каталог з категоріями та підкатегоріями. Коректне відстеження залишків потребує правильного проведення переміщення, списання, продажу та інших облікових операцій.

Використання програмних продуктів для обліку матеріалів надає можливість налаштування обліку за модифікаціями, серійними номерами, різними одиницями обліку та іншими варіаціями.

Окрім обліку матеріалів будівельне виробництво потребує ведення обліку послуг: найменування послуг, актуальні ціни, фото, характеристики та опис. Послуги обліковуються як і інші матеріали, тому будуть відображені у загальній статистиці.

Важливою складовою ведення будівельного бізнесу є взаємодія з клієнтами. Для ефективної організації взаємодії з клієнтами рекомендується використовувати CRM-системи, яка надає можливість створити власну клієнтську базу у вигляді картотеки (контактні дані, контактні телефони, адреси, історії замовлень, пов'язані документи, розрахунки та актуальні заборгованості). Також можна оперативно вносити коригування щодо зміни цін або встановлення відповідних знижок, бонусних програм лояльності.

Також будівельні підприємства можуть мати свого роду виробництво, наприклад, виготовлення виробів з дерева, заліза чи інших матеріалів. Або ж може бути ведення обліку виробництва для певних проєктів.

Сучасні програмні продукти надають можливість об'єднати ведення обліку в одній системі, наприклад платформа Skynum, яка забезпечує широкий функціонал і дозволяє зберігати всю необхідну інформацію в одному місці незалежно від обсягів проєктів.

Список використаних джерел:

1. Будівельний бізнес України: географія та динаміка галузі. URL: <https://blog.youcontrol.market/budivielnni-biznies-ukrayini-ghieoghrafiia-ta-dinamika-ghaluzi/>
2. Королюк Т., Краузе О. Первинні документи в бухгалтерському обліку підприємства в умовах цифрової економіки / Трансформація бізнесу для сталого майбутнього: дослідження, цифровізація та інновації: монографія / за ред. д.е.н., проф. О. А. Сороківської. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2024. С. 26-25. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/46506>
3. Краузе О., Бойко О. Роль хмарних технологій в удосконаленні обліково-аналітичних процесів / Трансформація бізнесу для сталого майбутнього: дослідження, цифровізація та інновації: монографія / за ред. д.е.н., проф. О. А. Сороківської. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2024. С. 36-45. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/46506>
4. Облік і правове забезпечення господарських процесів підприємства: навч. посіб. / Г.І.Ляхович, Н.Я. Зарудна, О.М. Кундеус, Т.А. Яковець. Тернопіль: КРОК, 2017. 344с.
5. Особливості обліку на будівництві. URL: <https://skynum.ua/blog/construction-accounting>
6. Хоменко М.М., Черевик Н.В., Нестеренко О.В. Особливості обліку об'єктів будівництва в Україні. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2014. Вип. 6 (89). Ч. 2. URL: https://visnikkrnu.kdu.edu.ua/statti/2014_6_106.pdf
7. Шведа Н., Краузе О. Трансформація бізнес-моделей в умовах цифрової економіки. *Соціально-економічні проблеми і держава* (електронний журнал). 2023. Вип. 1 (28). С. 86- 94. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2023/23snmute.pdf>
8. Ясінська А.І., Река В.І. Вплив специфіки будівельних організацій на побудову системи управлінського обліку. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-163>